

Време

Какво представлява всъщност настоящето?

Много често в ежедневието употребата на него се гледа като на феномен напълно откъснат от миналото и почти слял се с бъдещето. Сякаш сме потопени в едно безкрайно „настоящо бъдеще“. Мигът умира за да бъде заменен от нов. Разбира се веднага трябва да отбележим, че разделението на категорията време е условно, така както и самата категория в нейната цялост. Абстрахирането от човешките феномени както винаги е невъзможно. Може би тук трябва да си припомним Гьоте – „Не съществува настояще, а единствено ставане“.

Основанията ни да сливаме настоящето с бъдещето са заложили още в древните времена. Мотивира ни предположението, че в далечното минало, преди възникването на известните ни култури е съществувала една сравнително високо развита цивилизация, която или е била установена в определен район от нашата планета, или е водела търговия по целия свят, или пък е представлявала в пълния смисъл на думата световна култура. Най-малко в някои области тази култура трябва да е достигнала по-висока степен на развитие. Като съвременници ни блазни идеята, че тази култура от миналото всъщност задава параметрите на развитие в бъдещето. Действа като предизвикателство и вълнува като възможност за постигане на съвършенство. Доближаването, откриването на далечните паметни времена е всъщност гаранция, че можем в бъдеще да постигнем тяхното ниво. Идеята за линейно развитие на човечеството трябва да бъде напълно отхвърлена. Ближният – това е всеки човек в света, в настоящия или в бъдещия момент или общество.

Ако вземем за пример един камък от религиозна гл.т. той ще е свещен, така неговата реалност се превръща в свръхестествена, но външно той си остава камък и по нищо не се отличава от който и да било камък. Така Мирча Елиаде описва процеса на САКРАЛИЗАЦИЯ.

Времето за човека е прекъснато и нееднородно. Съществува свещено време. Съществува профаниранно време, обикновено времетраене, в което се вписват дейностите лишени от свещеност. Сакралното време е повторяемо, то е обратимо и безкрайно възстановимо. Тази обратимост се реализира в реалното време чрез повторение на ритуалите имащи свещен произход. Свещеното време се пресъздава в профанното.

Профанното време е възпроизведено като сегашно сакрално време. Религиозният човек не желае да живее в т.нар. историческо настояще. Нерелигиозният не желае да живее в същото това историческо настояще и го заменя със сакрално време. И двамата търсят вечността. Нерелигиозният човек става по своеобразен начин религиозен в момента в който успява да „накъса“ времето. За религиозния човек профанното времетраене може да бъде периодично „спирано“ и чрез ритуали в него да се вмъкне сакрално, неисторическо време. Така както храмът представлява прекъсване на нивото в профанното пространство в един модерен град, по същия начин ритуалът прекъсва профанното време.

Времето на възникване е времето на космогонията (космос – ред, хармония, подреденост + гонос – родословие, произход). Светът се появява когато се появят боговете. „Правенето“ на свят е „правене“ на богове. А това е свързано и със задаване на аксиологически стойности. В този смисъл йерархията се пренася от едното време в другото със същата сила и валидност. Съществуването не може да бъде поправено, то може да бъде само повтаряно. Сакралното време прави възможно другото – земното, обикновеното време, в което протича човешкото съществуване.

Да се раздели целостта на ставането на отделни елементи и да се прави опит да се свържат те – това е модел на забързания човек.